

choć pozostaje w swoich naturalnych granicach, potwierdza najwięcej własną wartość i godność człowieka.

Benedyktyński Doktor podjął na nowo aforyzm św. Augustyna: *Credo ut intelligam* (Wierzę, aby zrozumieć), który leżał u podstawy całej pracy teologicznej Ojców Kościoła i ożywił go w nowy sposób doskonaląc zrozumienie wiary z pomocą dialektyki i metafizyki. W ten sposób zapoczątkował metodę właściwą teologii spekulatywnej czyli scholastycznej, która następnie bardzo się rozwinęła, przede wszystkim dzięki św. Tomaszowi z Akwinu, aż do naszych czasów.

Święty Anzelm przypomina wszystkim, a zwłaszcza tym, którzy oddają się studiowaniu teologii jako profesorowie i studenci, że poznanie tajemnic Bożych jest raczej darem, którego Bóg udziela pokornym i wierzącym, niż osiągnięciem umysłu ludzkiego.

5. Mam nadzieję, że także Wy, wstępując w ślady tego znakomitego i świętego Mistrza chrześcijańskiej myśli, będziecie mogli dać ludziom naszych czasów to odczucie rzeczywistości Bożych i pragnienie, aby je przeniknąć przez poznanie oświecone wiarą. Wprawdzie nawet naturalny rozum może poznać istnienie Boga, zawsze jednak pozostaje prawdą, że autentyczne doświadczenie Jego niewysłowionej tajemnicy może pochodzić tylko z pełnego wiary słuchania Jego słowa, tylko wierząc możemy mieć pełne poznanie rzeczywistości Bożych.

Z tymi myślami i nadziejami wzywam na was — za pośrednictwem świętego Anzelm — obfitych darów Ducha Świętego i z serca udzielam wszystkim mojego błogosławieństwa.

Tłumaczył O. Franciszek Małaczyński OSB

Ks. Tadeusz Matras

XXIII SYMPOZJUM BIBLISTÓW POLSKICH KATOWICE 16–17 IX 1986

Dobry to zwyczaj, przyjęty przez polskich biblistów, aby co roku zbierać się we wspólnocie w innym seminarium duchownym w Polsce, a przy tym poznawać różne teologiczne środowiska naukowe i dydaktyczne. XXIII Sympozjum Biblistów Polskich obradowało w Katowicach, w dniach 16 i 17 września 1986 r. Zgromadziło 69 biblistów w różnych stronach polskiej ziemi, przede wszystkim wykładowców Pisma św. wyższych uczelni teologicznych w kraju oraz seminariów duchownych diecezjalnych i zakonnych.

Sympozjum rozpoczęło Mszą św. koncelebrowaną w kaplicy Seminarium pod przewodnictwem ks. bpa dra Damiana Zimonia, ordynariusza diecezji katowickiej. Podczas Mszy św. ks. Biskup wygłosił homilię na temat posługi teologa w przekazywaniu Słowa Bożego.

Obrady otworzył Prezes Sekcji Biblistów o. prof. dr hab. Hugolin Langkammer OFM. Powitał przybyłego ks. Biskupa Ordynariusza oraz uczestników sesji. Podziękował Pasterzowi ludu śląskiego za przewodnictwo w liturgii, za homilię oraz gościnne przyjęcie biblistów w swojej diecezji. Przy tej sposobności złożył życzenia, aby Jego posługa biskupia była jak najbardziej owocna. Wyrazy wdzięczności skierował pod adresem ks. dra Stefana Cichego — rektora Śląskiego Seminarium Du-

chownego oraz całej społeczności seminaryjnej, która na te dni naukowej refleksji biblijnej nie tylko użyteczny gmach, ale również ofiarowała swoje siły w codziennym posługiwaniu uczestnikom. Zakomunikował, że w tym roku z grona biblistów został podniesiony do godności biskupiej ks. prałat dr Andrzej Suski i nominowany biskupem pomocniczym w Płocku. Jako jedenasty biskup spośród biblistów otrzymuje sakrę biskupią w okresie po drugiej wojnie światowej, co jest zaszczytem i radością dla tej sekcji. Prezes poinformował o uzyskanych stopniach naukowych oraz objętych urządach przez członków naszej sekcji. O protokołowanie przebiegu obrad poprosił ks. Tomasza Jelonka (Kraków) i ks. Tadeusza Matrasa (Kraków).

W przedpołudniowej sesji przewodnictwo przejął ks. doc. dr hab. Jerzy Chmiel (Kraków). Referaty wygłosili: ks. dr hab. Stanisław Pisarek (Katowice): *Historia oddziaływania tekstu „Wirkungsgeschichte” jako nowa metoda badania Nowego Testamentu*, ks. dr Jan Czerski (Nysa): *Nowotestamentalna terminologia „miłosierdzia”*, ks. dr hab. Tomasz Jelonk (Kraków): *Hipoteza Łukasowego autorstwa Listu do Hebrajczyków*. Wygłoszone referaty koncentrowały się wokół problemów z zakresu hermeneutyki.

Ks. St. Pisarek charakteryzował nową metodę wchodzącą do bibliistyki, właściwie dopiero po drugiej wojnie światowej i to bardzo ostrożnie, a znajdującą przede wszystkim szerokie zastosowanie w ekumenicznych komentarzach do Nowego Testamentu. Referent próbował odpowiedzieć na postawione przez siebie dwa pytania: 1. Czym jest owa „Wirkungsgeschichte”? 2. Jak wygląda ona w zastosowaniu w komentarzu do Ewangelii?

Ks. J. Czerski dostrzegając wpływy terminologii hellenistycznej i Septuaginty na nowotestamentalną terminologię miłosierdzia, wykazał jej głębokie zakorzenienie w hebrajskim: *hesed, rahamim, hanna*. Referent doszedł do wniosku, że autorzy ksiąg Nowego Testamentu korzystają z semantyki Septuaginty, ale nadają jej nowe treści. W referacie omówił trzy grupy semantyczne: *éleos — eleēō, oiktirmós — oiktiro i splágchnon — splagchnízomai*. Wszystkie grupy semantyczne mają, zdaniem Referującego, wspólne cechy: ukazują miłosierdzie jako uczucie litości, współczucie prowadzące do czynu, a więc wyrażające się w akcie czynnej pomocy.

Ks. T. Jelonk powrócił do odnawianego, w różnej mierze, problemu autorstwa Listu do Hebrajczyków, w którym dostrzega się nie Pawłową rękę, a jednak nie wyklucza się go z Corpus Paulinum. Znajdując w Liście powiązania z mową diakona Szczepana, Referent dopatrywał się wkładu Łukasza podejmującego trud uzupełnienia braku pozostawionego przez Pawła. List zmierzający do wykazania, że Jezus nie znosi prawa Mojżeszowego ani nie burzy świątyni, pokazuje działalność Mesjasza podejmującego udoskonalenie przymierza zawartego na górze Synaj.

Po południu przewodnictwo obrad przejął ks. prof. dr hab. Lech Stachowiak (Łódź), a referaty wygłosili: ks. dr Norbert Höslinger ((Klosterneuburg): *Drogi i środki służące przybliżeniu Biblii ludziom*; ks. dr Jan Flis (Lublin): *Demony wedlug Nowego Testamentu — mit czy rzeczywistość*.

Ks. N. Höslinger na podstawie doświadczeń zebranych w ośrodku pastoralno-biblijnym w Klosterneuburgu starał się ukazać drogi poznawania Pisma św. przez szerokie kręgi ludzi. Scharakteryzował również środki, jakimi dysponuje tenże ośrodek w zainteresowaniu ludzi księgami świętymi (liturgia, godziny i seminaria biblijne, wystawy, filmy i taśmy wideo). Podjął w referacie problematykę akcentowaną w konstytucji „Dei Verbum” jako apostołat Pismem św.

Ks. J. Flis próbował dać odpowiedź na najbardziej fundamentalne pytania demonologii Nowego Testamentu, czy ten liczył się z istnieniem istot demonicznych i jak to wyraził na swoich kartach? Informacje

z zakresu demonologii rozsiane w różnych kontekstach prawie wszystkich ksiąg Nowego Testamentu, wykazują, że demonologia pełni tu tylko służebną rolę względem centralnego orędzia. Księgi te zakładając istnienie demonów pokazują również jak należy się ustosunkować wobec tych istot. Nowy Testament traktuje naukę o demonach z zadziwiającą powściągliwością

W drugim dniu obradom przewodniczył ks. prof. dr hab. Jan Łach (Warszawa), a dyskusji ks. prof. dr hab. Jan Szłaga (Lublin). Referaty wygłosili: ks. dr Tadeusz Brzegowy (Tarnów): *Prorok Natan i budowa świątyni*; ks. dr Andrzej Kowalczyk (Gdańsk): *Wpływ Heksateuchu na dobór perykop w częściach narracyjnych Ewangelii Mateusza*.

Ks. T. Brzegowy sięgnął do 2 Księgi Samuela, do prorocstwa Natana zawierającego obietnice dynastyczne, uczynione przez Boga Dawidowi, a których tłem i punktem wyjścia była inicjatywa Dawida zbudowania świątyni w Jerozolimie. Proroctwo Natana zostało poszerzone i pogłębione, gdyż zapowiedź głosi nie tylko nadejście mesjańskiego potomka Dawida, ale mówi o doskonałym zamieszkaniu w nim Boga a przez niego w nowym ludzie Bożym.

Ks. A. Kowalczyk przeprowadził porównanie tekstu perykop Ewangelii Mateusza z tekstem Heksateuchu wydobywając styczne tych przekazów oraz miejsca paralelne pozwalające mówić o wpływie Pięcioksięgu na redagowanie tekstu Ewangelii.

W pierwszym i drugim dniu sesji po wygłoszonych referatach rozwinęła się ożywiona dyskusja. Dotyczyła ona w dużej mierze problematyki pastoralno-biblijnej związanej z apostołatem Pismem św. (zainteresowań i przybliżenia Biblii do dzieci i młodzieży, współpracy ośrodka austriackiego z Instytutem Biblijnym i towarzystwami biblijnymi katolickimi i akatolickimi). Ukazywano również osiągnięcia w polskim duszpasterstwie biblijnym, ale też wskazywano na istniejące w nim duże braki zwłaszcza w życiu parafialnym. Postulowano, by z ożywieniem ruchu biblijnego w każdym dekanacie był referent biblijny w osobie wykształconego biblisty. Zdaniem uczestników sesji sprawą konieczną jest opracowanie i wydanie komentarza do Biblii jako pomoc dla duszpasterstwa.

Dyskusję ożywiło przedstawione autorstwo Listu do Hebrajczyków. Zastanawiano się, czy List nie jest komentarzem do Rz 3, 25. Problem demonów i demonologii zwrócił uwagę dyskutantów na relację człowieka do istot Bogu przeciwnych, których nie można pozbawić osobowości jak chciał w demitologizacji dokonać Bultmann. Nie pominięto w dyskusji problemu nowej metody w badaniach nad tekstem Pisma św., chociaż odnoszono się do niej jeszcze z pewną rezerwą.

Pierwszy dzień pracy zakończono nabożeństwem eucharystycznym w kaplicy seminaryjnej, któremu przewodniczył ks. prof. dr Marian Wolniewicz (Poznań).

Po nabożeństwie, dla chętnych, zorganizowano spotkanie z ks. drem B. Woźnicą — przedstawicielem Diecezjalnego Wydawnictwa oraz Księgarni św. Jacka w Katowicach, który mówił o bieżących trudnościach wydawniczych.

Ustalono, że następne spotkanie biblistów odbędzie się w Częstochowie, na Jasnej Górze — we wtorek i środę po drugiej niedzieli września. Skoncentruje się ono wokół problemu Eucharystii. Na spotkanie postanowiono zaprosić ks. kard. Franciszka Macharskiego — przewodniczącego Komisji Episkopatu d/s Nauki Katolickiej, ks. bpa Stanisława Nowaka — ordynariusza częstochowskiego oraz o. dra Józefa Płatka ZP — generała zakonu OO. Paulinów.

Uczestnicy sympozjum wysłali telegramy do Ojca świętego Jana Pawła II, ks. kard. Fr. Macharskiego — przewodniczącego Komisji Episkopatu d/s Nauki Katolickiej oraz ks. bpa A. Nossola — przewodniczącego Rady

Naukowej Episkopatu Polski. Ponadto w duchu jedności z braćmi pochylonymi nad księgami Słowa Bożego wysłali listy z pozdrowieniami do bibliotek — seniorów: ks. prof. Feliksa Gryglewicza, ks. prof. Jana Stępnia i ks. prof. Czesława Jakubca.

Przypomniano również o nadchodzącej 400-letniej rocznicy śmierci ks. Jakuba Wujka oraz poinformowano o nowych zapowiedziach wydawniczych i publikacjach z zakresu bibliistyki.

O. Prezes zamykając sympozjum podziękował ks. drowi Stanisławowi Pisarkowi (Katowice) za wszelki trud włożony w organizację spotkania.

Ks. bp Ordynariusz zaprosił uczestników sympozjum do Kurii Biskupiej na spotkanie z biskupami katowickimi. Podczas spotkania przekazał uczestnikom sesji ostatnio opublikowaną przez Wydawnictwo Diecezjalne pozycję z zakresu bibliistyki.

Kraków

KS. TADEUSZ MATRAS

LISTA UCZESTNIKÓW SYMPOZJUM

1. o. Rufin J. Abramek ZP — 42 200 Częstochowa, Jasna Góra, ul. Kordeckiego 2
2. ks. Roman Bartnicki — 00 498 Warszawa, ul. Książęca 21
3. ks. Michał Bednarz — 33 100 Tarnów, Plac Katedralny 6
4. ks. Stanisław Bielecki — 25 013 Kielce, ul. Świerczewskiego 27
5. ks. Tadeusz Brzegowy — 33 100 Tarnów, ul. Kapitulna 2
6. ks. Oswald Bulka — 40 066 Katowice, ul. Mikołowska 32
7. o. Augustyn Chadam OFM — 34 130 Kalwaria Zebrzydzka, ul. Bernardyńska 46
8. ks. Stanisław Chład — 31 069 Kraków, ul. Bernardyńska 3
9. ks. Jerzy Chmiel — 31 003 Kraków, ul. Podzamcze 8
10. ks. Michał Czajkowski — 00 132 Warszawa, ul. Grzybowska 16—22/912
11. o. Władysław Czarniak OFM — 34 130 Kalwaria Zebrzydzka, ul. Bernardyńska 46
12. ks. Janusz Czerny — 48 300 Nysa, ul. Bramy Grodkowskiej 5
13. ks. Stanisław Czyż OMI — 64 211 Obra, ul. Szkolna 12
14. o. Tomasz M. Dąbek OSB — 30 375 Kraków — Tyniec, ul. Benedyktyńska 37/39
15. ks. Antoni Dreja — 42 809 Zabrze, ul. Sikorskiego 102
16. ks. Jan Dyrda — 66 001 Zawada
17. ks. Jan Flis — 20 533 Lublin, ul. Przełom 1
18. ks. Stanisław Gądecki — 62 200 Gniezno, ul. Seminaryjna 2
19. ks. Marian Gołębiowski — 87 800 Włocławek, ul. S. Karnkowskiego 3
20. ks. Stanisław Grzybek — 30 066 Kraków, ul. Beniowskiego 39
21. ks. Tadeusz Hanelt — 62 200 Gniezno, ul. Seminaryjna 2
22. ks. Tomasz Hergesel — 50 329 Wrocław, pl. Katedralny 14
23. ks. Teofil Herrmann CM — 66 203 Jordanowo, Gościkowo — Paradyż
24. ks. Norbert Höslinger — A 3400 Klosterneuburg (Wiedeń — Austria)
25. o. Augustyn Jankowski OSB — 30 375 Kraków — Tyniec, ul. Benedyktyńska 37/39
26. ks. Tomasz Jelonek — 31 127 Kraków, ul. Kochanowskiego 3/2
27. s. Ewa Józefa Jezierska OSU — 50 140 Wrocław, pl. Nankera 16
28. ks. Franciszek Józwiak — 87 800 Włocławek, ul. Karnkowskiego 3
29. ks. Zbigniew Kiernikowski — 62 200 Gniezno, ul. Seminaryjna 2
30. ks. Andrzej Kowalczyk — 83 000 Pruszcz Gdański, ul. Wojska Polskiego 37
31. ks. Roman Krawczyk — 08 110 Siedlce, ul. Świerczewskiego 64/4

32. o. Hugolin Langkammer OFM — 20 039 Lublin, ul. Nowotki 7
33. ks. Henryk Lempa — 50 328 Wrocław, ul. św. Idziego 4/6
34. ks. Adam Lenik — 30 523 Kraków, ul. Zamojskiego 2
35. ks. Józef Lisiak SAC — 05 850 Ożarów Mazowiecki, Ołtarzew, ul. Kilińskiego 20
36. ks. Jan Łach — 01 842 Warszawa, ul. Reymonta 10/238
37. ks. Józef Łach — 71 622 Szczecin, ul. Jana Chr. Paska 35a
38. ks. Michał Magda SVD — 14 520 Pieniężno, Kolonia 19
39. ks. Tadeusz Matras — 31 058 Kraków, ul. Stradomska 4
40. ks. Stanisław Mędała CM — 00 047 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 3
41. ks. Jan Ochliński — 48 300 Nysa, ul. Rodziewiczówny 15
42. ks. bp Adam Odzimek — 26 600 Radom, ul. Sienkiewicza 13
43. ks. Ludwik Olszewski — 17 312 Drohiczyń n/Bugiem, ul. Kościelna 10
44. ks. Hubert Ordon SDS — 20 029 Lublin, ul. Uniwersytecka 11
45. ks. Tadeusz Paprocki — 15 077 Białystok, ul. Warszawska 46
46. ks. Leonard Pawlak FDP — 98 220 Zduńska Wola, ul. Łaska 88
47. ks. Roman Pindel — 31 352 Kraków, ul. Pod Strzechą 16
48. ks. Stanisław Pisarek — 40 050 Katowice, ul. gen. Zajączka 2
49. ks. Bogdan Poniży — 60 830 Poznań, ul. Krasińskiego 11/2
50. ks. Stanisław Potocki — 37 700 Przemyśl, ul. Zamkowa 4
51. o. Józef Wiesław Rosłon OFMConv — 00 225 Warszawa, ul. Zakroczyńska 1
52. ks. Ryszard Rumianek — 00 322 Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 52/54
53. ks. Piotr Skucha — 25 013 Kielce, ul. Świerczewskiego 27
54. o. Paulin Władysław Sotowski OFMConv — 96 515 Teresin, Niepokalanów
55. ks. Lech Stachowiak — 90 458 Łódź, ul. Worcella 1a
56. ks. Edward Strycharz TChr — 61 120 Poznań, ul. Lubrańskiego 1a
57. ks. Stanisław Strzelecki — 15 077 Białystok, ul. Warszawa 46
58. Barbara Szier — 20 638 Lublin, ul. Ochockiego 3/14
59. ks. Jan Szlaga — 20 039 Lublin, ul. Nowotki 7
60. o. Damian Szojda OFM — 40 760 Katowice — Panewniki, ul. Panewnicka 76
61. ks. Antoni Tronina — 20 039 Lublin, ul. Nowotki 7
62. ks. Julian Warzecha SAC — 05 850 Ożarów Mazowiecki, Ołtarzew, ul. Kilińskiego 20
63. ks. Józef Wilk SDB — 64 320 Piła, ul. Złota 1
64. ks. Stanisław Włodarczyk — 42 200 Częstochowa, ul. św. Barbary 43
65. ks. Bernard Wodecki SVD — 14 520 Pieniężno, Kolonia 19
66. ks. Marian Wolniewicz — 61 109 Poznań, ul. Mieszka I, 9
67. Michał Wojciechowski — 02 956 Warszawa, ul. Królewicza Jakuba 13/2
68. ks. Jan Załęski — 05 550 Raszyn, ul. Godebskiego 2
69. ks. Edward Zawiszewski — 83 130 Pelplin, Plac Mariacki 7

*

Od Redakcji. Ks. prof. dr hab. Jan Stępień (05-081 Łaski Warszawskie) nadesłał na adres Redakcji list następującej treści:

Uprzejmie proszę o umieszczenie w naszym organie „Ruch Biblijny i Liturgiczny” następującej notki:

Wszystkim Czcigodnym Kolegom Biblistom, uczestnikom XXIII Sympozjum w Katowicach 1986 r., składam wyrazy wdzięczności za Ich łaskawą pamięć i za przekazane mi dobre słowa. Bóg zapłać!

*Z wyrazami głębokiego szacunku
Ks. Jan Stępień*